Böbrek transplantasyonlu hastalar ve yaşam kalitesinde kanıt temelli uygulamalar

Doç. Dr. Emel YILMAZ
Celal Bayar Üniversitesi Manisa SYO
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği AD

Tedavisi mümkün olmayan hastalıklar nedeniyle görev yapamayacak derecede hasar gören organların yerine, canlı veya kadavradan alınan yeni, sağlam organın konularak hastanın tedavi edilmesine organ nakli ya da organ transplantasyonu denir.

Dianne B, Edgar L, Mohamed H. Clinical aspects of renal transplantation. In Barry M, Brenner MD, eds. The Kıdney. Philadelphia, W.B. saunders company, 1996: 2602-2653.
Haberal M, Emiroğlu R. Bobrek transplantasyonu. In Gülay H, ed. Temel ve Sistematik Cerrahi. İzmir, İzmir Güven Kitabevi, 2005:647-711.

Yaşam Kalitesi (YK) mutlu olma ve yaşamdan hoşnut olmayı içeren, genel olarak “iyi olma durumu” olarak kullanılan bir terimdir

Dünya Sağlık Örgütüne göre YK, kişilerin fiziksel sağlığı, psikolojik durumu, kişisel yeterliliği, sosyal ilişkileri ve çevresi ile olan etkileşimleri kapsayan bir kavramdır

•Eser E. Sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin kavramsal temelleri ve ölçümü. Sağlıkta Birikim 2006; 1(2): 1-5.
•The WHOQOL Group. The development of the World Health Organisation quality of life assessment instrument (the WHOQOL). In: Orley J, Kuyken W, eds. Quality of Life Assessment: International Perspectives. Heidelberg: Springer Verlag, 1994:41-57.

Sağlıkla ilgili yaşam kalitesi (SYK) ise bir bireyin ve grubun bedensel ve ruhsal sağlık algısıdır.

Eser E. Sağlıkla ilgili yaşam kalitesinin kavramsal temelleri ve ölçümü. Sağlıkta Birikim 2006; 1(2): 1-5.

KANITA DAYALI UYGULAMA

Kanıta dayalı uygulama, bakım verilen alanlardaki uygun kaynakları hasta tercihlerini, klinik uzman görüşü ve bilimsel araştırmalardan elde edilen kanıtları hastalara en iyi bakım hizmetini vermek için bir araya getirmektir.

Yılmaz M. Hemşirelik bakım hizmetinin kalitesini geliştirme yolu olarak kanıta dayalı uygulama. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2005;9(1):41-48.

KANITA DAYALI UYGULAMANIN AMACI

Hastalara mevcut kaynaklarla en iyi bakımı sunmaktır.

KANIT DÜZEYLERİ SINIFLAMASI (Muir Gray, 1997)

I- İyi tasarlanmış RKÇ'lardan yapılmış en az bir sistematik incelemelerden elde dilen güçlü kanıtlar

II- İyi tasarlanmış ve uygun büyüklükte en az bir RKÇ'dan elde edilen güçlü kanıtlar

III-İyi tasarlanmış randomize olmayan, tek gruplu pre-post değerlendirmeli, kohort, zaman serileri ve vaka kontrol çalışmalarından elde edilen kanıtlar

IV-İyi tasarlanmış birden fazla araştırma merkezi/grubu tarafından yapılmış deneysel olmayan tasarımlardan elde edilen kanıtlar

V-Saygın otoritelerin görüşlerin, klinik kanıtlara, uzman komitelerin tanımlayıcı çalışmalarına dayalı kanıtlar

Kocaman G. Hemşirelikte kanıta dayalı uygulama. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2003;2:61-69.

Kanıt piramidi

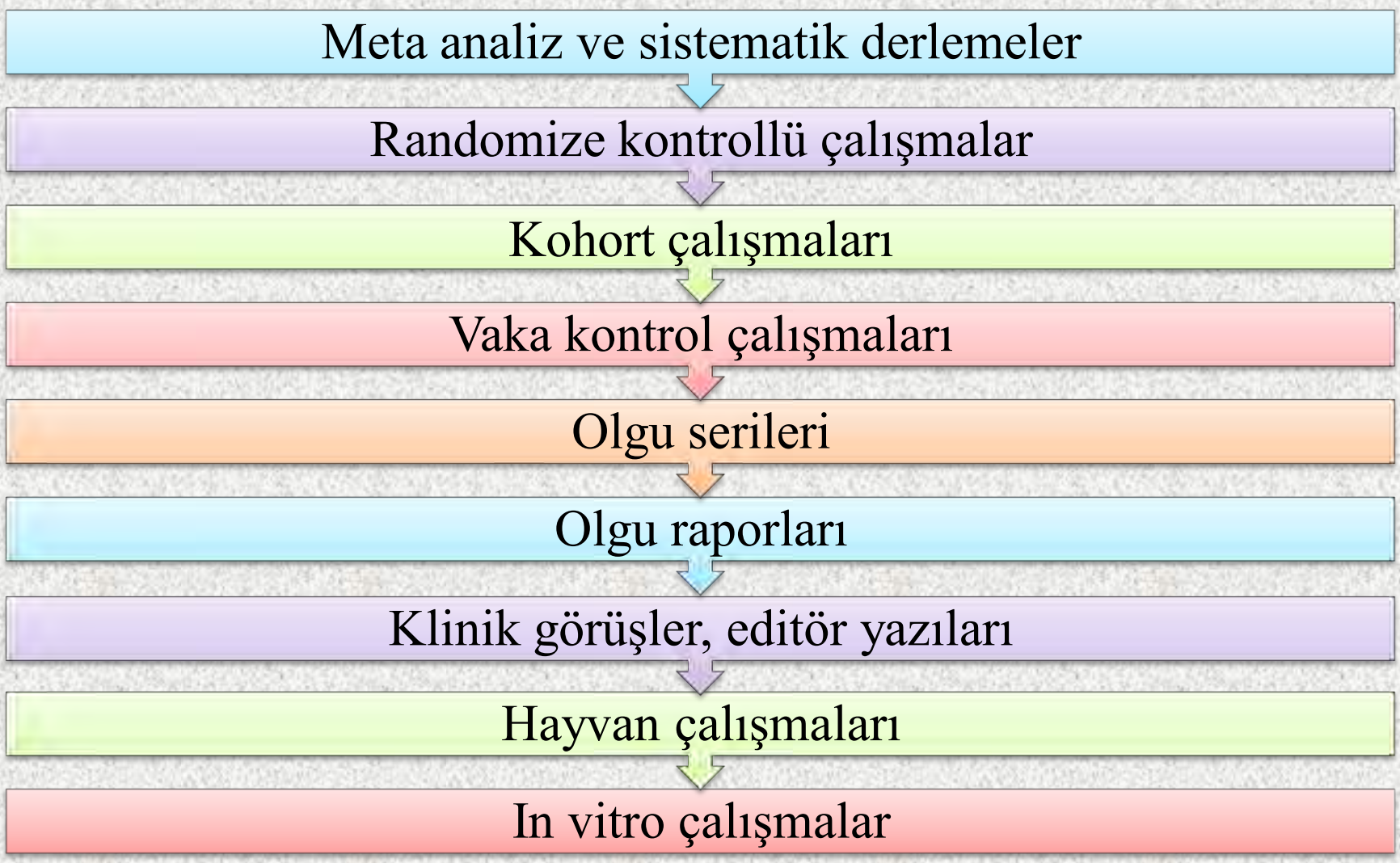

Yılmaz E, Çöl M. Kanıta Dayalı Tıp. J Clin Anal Med 2014;5(6): 537-42

BÖBREK TRANSPLANTASYONU SONRASI YAŞAM

- Başarılı bir böbrek transplantasyonundan sonra KBY'li hastaların yaşamlarının tekrar eskisine benzer bir yaşam şekline dönmesi
- Fizyolojik fonksiyonların normale yakın olması
- Rahat bir şekilde toplum içine girebilme ve sosyal yaşamın bir parçası olabilme
- Diyaliz makinesi ve onun çevresindeki hayata tahammül etme zorunluluğunun ortadan kalkması gibi olumlu değişiklikler olmaktadır.

Titiz Mİ. Transplant Böbrek Disfonksiyonu. Titiz Mİ, ed. Renal Transplantasyona Pratik Yaklaşım. İstanbul: Eczacıbaşı Pazarlama; 2000 s. 251-252.

BÖBREK TRANSPLANTASYONU SONRASI YAŞAM

- Transplantasyon sonrasında oldukça disiplinli ve sürekli kontrol altında bir yaşam
- Sıkı hekim-hasta ilişkisi
- İmmunosupresif ilaçların yaşam boyu kullanılması zorunluluğu ve bunların komplikasyonları olan enfeksiyon, tümör gelişmesine eğilimin artması
- Akut ve kronik rejeksiyon nedeniyle tekrar hemodiyalize dönme olasılığı vardır.

Titiz Mİ. Transplant Böbrek Disfonksiyonu. Titiz Mİ, ed. Renal Transplantasyona Pratik Yaklaşım. İstanbul: Eczacıbaşı Pazarlama; 2000 s. 251-252.

BÖBREK NAKLİ VE YAŞAM KALİTESİ

Literatürde son dönem böbrek yetmezliği hastalarına canlı ya da kadavradan uygulanan böbrek naklinin hastaların yaşam kalitesini arttırdığı ve nakil süresi uzadıkça genel sağlık, rol fiziksel fonksiyon, rol emosyonel fonksiyon ve zindelik boyutlarındaki puan ortalamalarının arttığı bildirilmiştir.

•Balaska A, Moustaffellos P, Gourgiotis S, Pistolas D, Hadjiyannakis E, Vaugas V, Drakopoulos S. Changes in health-related quality of life in grek adult patients 1 year after successful renal transplantation. Experimental and Clinical Transplantation 2006; 2:521-524.

•Yıldırım A.The importance of patient satisfaction and health-related quality of life after renal transplantation. Transplantation Proceedings 2006; 38:2831-2834.

•Üstündağ H, Gül A, Zengin N, Aydın M. Böbrek nakli yapılan hastalarda yaşam kalitesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2007; 2(6): 117- 126.

ROLLS ROYCE YAŞAM KALİTESİ

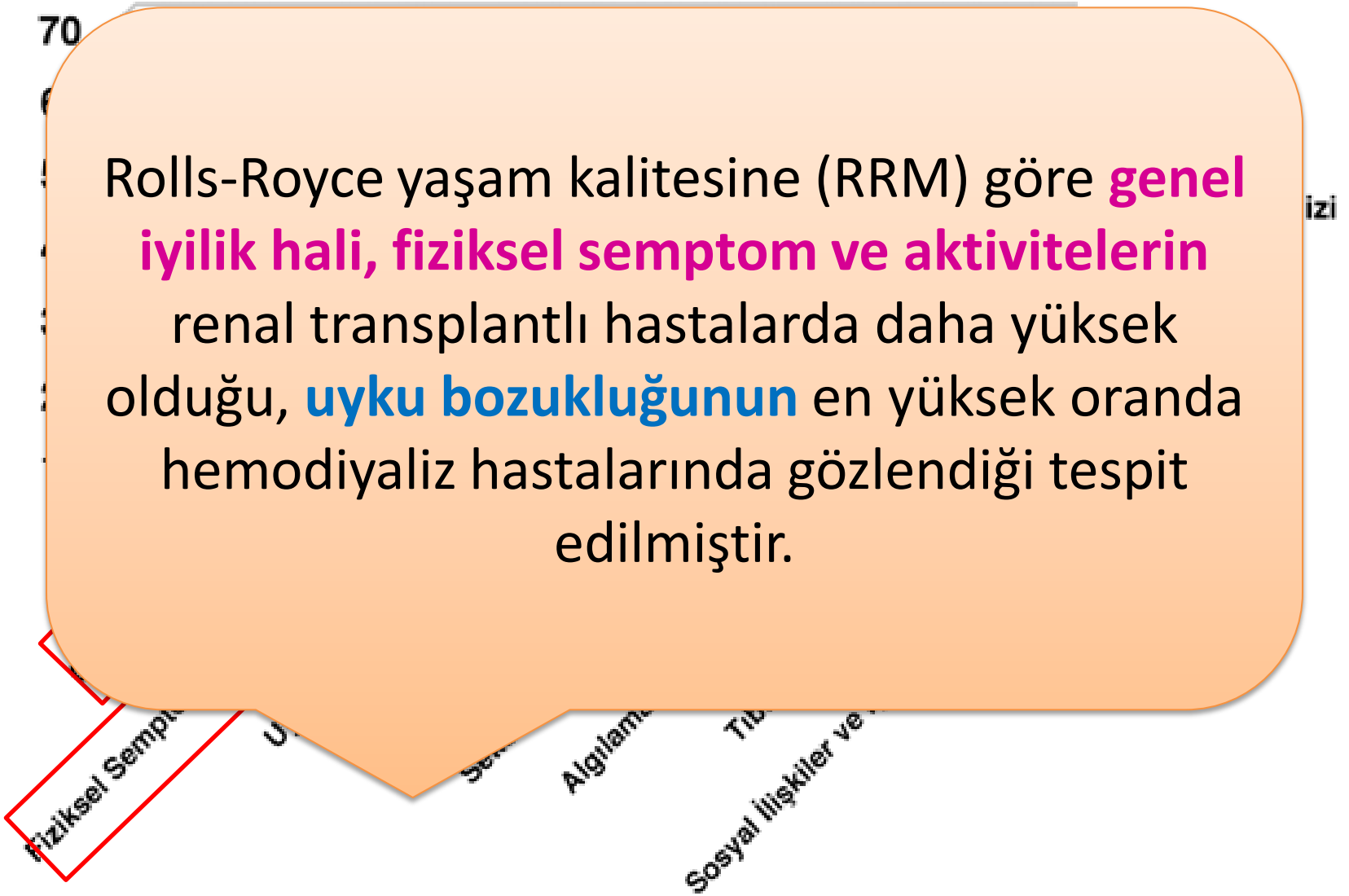

Rolls-Royce yaşam kalitesine (RRM) göre **genel iyilik hali, fiziksel semptom ve aktivitelerin** renal transplantlı hastalarda daha yüksek olduğu, **uyku bozukluğunun** en yüksek oranda hemodiyaliz hastalarında gözlendiği tespit edilmiştir.

	Nakil grubu (n=100)	Kontrol grubu (n=100)	p
Beck depresyon	7.62±0.77	6.25±0.76	0.124
Depresyon (n)			
Hafif			
Orta			
Ağır			
Durumlu			
Süreklili			
Fiziksel			
Mental s			
Fiziksel			
Fiziksel			
Ağrı			
Genel sağ			
Canlılık	49.2±19.4	47.2±17.5	0.309
Sosyal fonksiyon	75.0±15.4	81.8±20.0	<0.001
Emosyonel rol	63.3±38.6	81.0±33.5	<0.001
Mental sağlık	45.8±18.4	48.8±16.8	0.285

Böbrek nakli sonrası hastaların depresyon ve kaygı sıklığı normal popülasyona benzerken, **yaşam kalitesi daha düşük** olarak bulunmuştur.

Türk Psikiyatri Dergisi 2006; 17(1):22-31

TABLO

KF-36					
Fizi					
Fizi					
Bed					
Ger					
Top					
KF-36					
Can					
Sosya					
Emosyonel					0.181
Ruh sağlığı		7.1	19.6	4.2	0.006
Toplam	36.6	15.9	47.9	9.9	0.010
RİDKOÖ**	44.5	8.4	42.2	6.9	0.877

SF-36'nın **fiziksel sağlık ve ruh sağlığına** ilişkin maddelerinden alınan sonuçlar, böbrek nakli yapılan hastaların, hemodiyaliz grubuna göre, hem fiziksel hem de ruhsal acıdan yaşam kalitelerinin **daha iyi düzeyde** olduğunu göstermektedir.

mıştır.

Bulgular: Hastaların % 26.6'sı nakil ameliyatı öncesinde bilgilendirilmediğini ya da yetersiz bilgilendirildiğini, hasta

for Compliance of Renal Transplantation Recipients, and Questionnaire for Sociodemographic and Health Information were applied to 34 patients treated with haemodialysis

ISSN 1425-9524
© Ann Transplant, 2015; 20: 493-499
DOI: 10.12659/AOT.895139

Hastaların 9. ayda yaşam kaliteleri 6. aya göre daha iyi bulunmuştur.

cipients. Recipients had lower PF (p=0.016), PR (p=0.004), and functional-emotional role (ER; p=0.03) at the 3rd month and had lower PR (p=0.002) at the 9th month postoperatively comparing to the control group. Donors

Journal of Clinical Nursing 1998; 7: 553–563

Transplantasyon sonrası hastaların şikayetlerinde azalma saptanmıştır.

ansplantation and five patients who had received a graft within the
ds 6 months.

- The desire to undergo transplantation was fuelled by patients' perceived need to 'get off dialysis' and to 'lead a normal life'.
- All patients had received abundant technical information about renal

Fac… of
life…

Table 3 HRQOL scores

Dimensions	Means ± SD
Mental …	72.6 ± 16.7
Medical Care …	75.0 ± 14.9
Fear of losing the Graft – FG	58.4 ± 20.4
Treatment - TBF	70.7 ± 13.9

Hastaların SF-36 fiziksel ve mental özet skorları düşük bulunmuştur.

ORIGINAL ARTICLE

Health-related quality of life after kidney transplantation: wl

Araştırma sonucunda transplantasyon öncesi evde hemodiyaliz yapan hastalarının yaşam kalitesi diyaliz merkezlerinde yapılan hemodiyaliz hastalarından yüksek bulunmuştur.
Transplantasyondan sonra periton diyalizi hastalarının yaşam kaliteleri daha yüksek bulunmuştur.

Tel.: 358504270795;
Fax.: 358947177286;
e-mail: fernanda.ortiz@hus.fi

Conflicts of interest

The authors have declared no conflicts of interest.

(PD), 47.6% of HHD, and 53.8% of icHD. Then, mean 15D score remained unchanged in 28.6% of HHD and in 23.1% of icHD patients. A deterioration in the 15D score occurred in 14.3% of PD, 23.1% of icHD, and 23.8% of HHD patients, and this was influenced by the number of pills ($P = 0.04$). Adherence to medication was the lowest in PD, timing being the most challenging task showing a connection to higher creatinine concentration (never forgot 1.41 mg/

Table 3. SF-36 Scores Between Living-related Kidney Recipients and Hemodialysis Patients

Böbrek transplantasyonu yapılan hastalar ile hemodiyaliz hastalarının yaşam kaliteleri karşılaştırıldığında transplantasyon hastalarının yaşam kaliteleri daha yüksek olarak bulunmuştur

pain; GH, g… …tality; SF, social function; ER, emotional role; MH, mental heal…

*$P < .01$.

…chological aspects of donors and significantly improved the QOL of recipients. Screening donors strictly, perfecting the medical care system, intensifying follow-up and social supports, and providing necessary healthy and psychological counseling should be fundamental prerequisites.

Düzenli spor aktivitesinin yaşam kalitesini arttırdığı belirlemiştir.

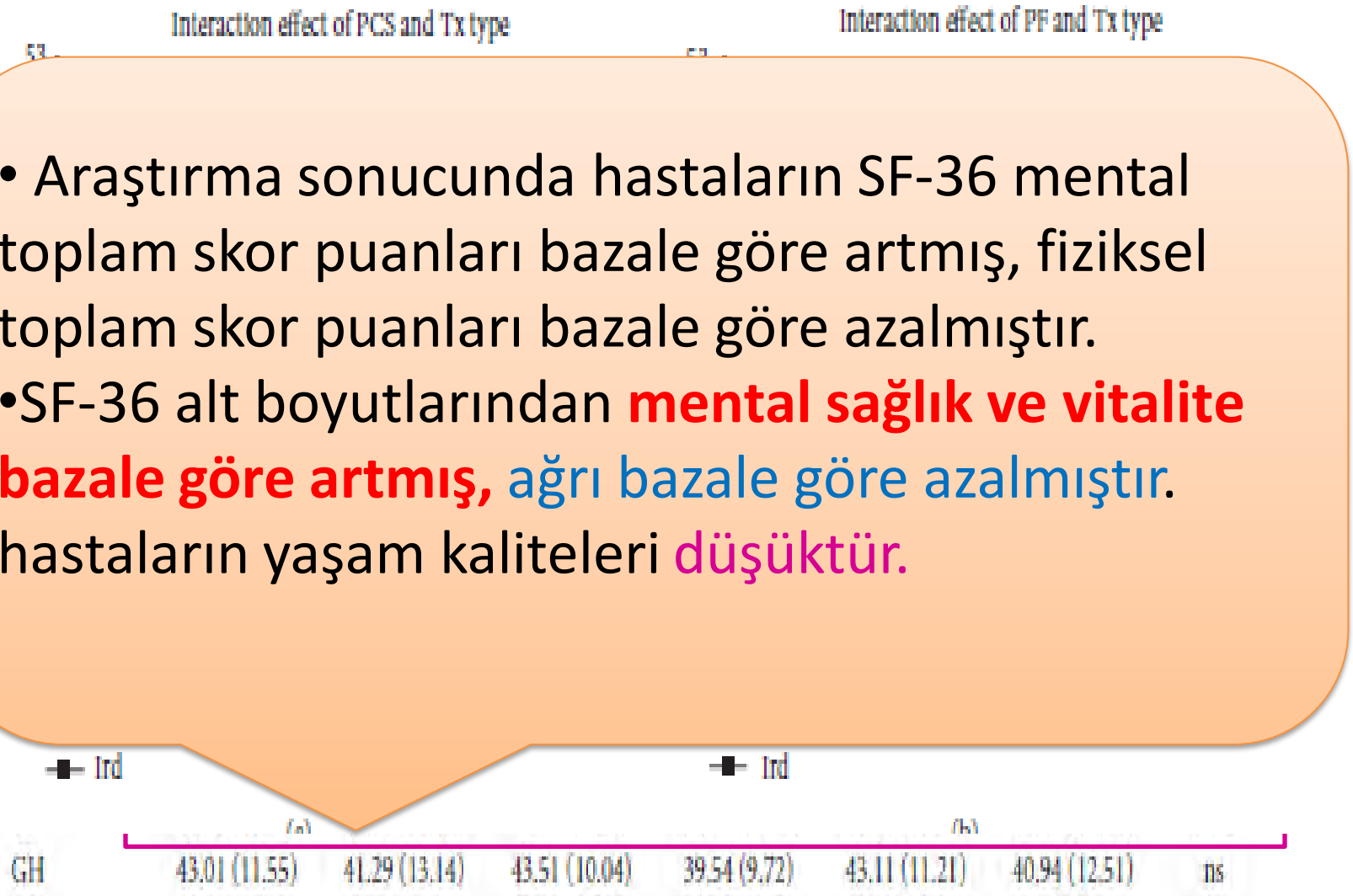

functioning ($P = .003$) and PCS ($P = .000$) compared to cadaver recipients. Worry about the transplant ($P = .036$) and feelings of responsibility ($P = .008$) increased significantly over time. Worry about the transplant and perceived ability to work predicted 12.7% and 31.1% in variance in MCS and PCS, respectively. Efforts should be made to maintain HQoL and emotional outcomes with ongoing monitoring and support programs throughout the course of posttransplant care.

- Araştırma sonucunda hastaların SF-36 mental toplam skor puanları bazale göre artmış, fiziksel toplam skor puanları bazale göre azalmıştır.
- SF-36 alt boyutlarından **mental sağlık ve vitalite bazale göre artmış,** ağrı bazale göre azalmıştır. hastaların yaşam kaliteleri düşüktür.

Changes in Quality of Life after kidney

- Araştırma sonucunda transplantasyon öncesine göre arttığı saptanmıştır.
- En fazla iyileşmenin genel yaşam kalitesi, fiziksel alt boyutlarında olduğu belirlenmiştir.
- Yaş, cinsiyet,eğitim düzeyi gibi değişkelerin yaşam kalitesini etkilemediği belirlenmiştir.

*p<0.05; **WHOQ… …alth Organization Quality of Life Bref

…ironment Domain.

Conclusion: This study examined the impact of the effectiveness of kidney transplantation on quality of life quality of life of chronic disease patients. The results indicated that transplantation had a positive impact and changed the perception of these patients.

Submitted
April 17, 2014
Accepted

Araştırma sonucunda 1. 2. ve 3. aylarda girişim grubunun yaşam kalitesi daha yüksek bulunmuştur

Keywords. nursing care, quality of life, kidney transplantation

group were significantly higher than those in the control group at 1, 2, and 3 months.

Conclusions. Continuous care model may improve the kidney

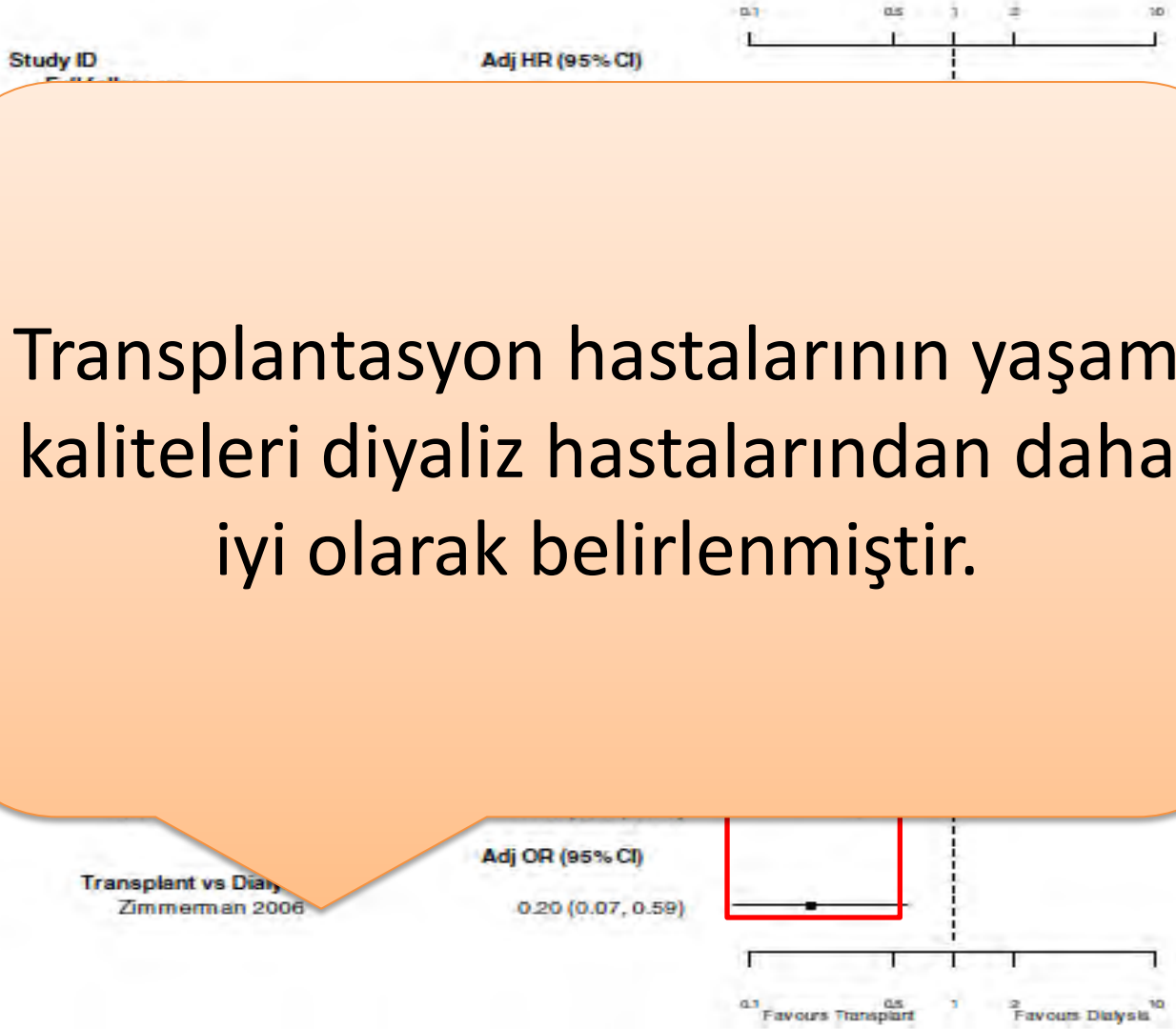

Transplantasyon hastalarının yaşam kaliteleri diyaliz hastalarından daha iyi olarak belirlenmiştir.

Transplantasyon hastalarının yaşam kalitesi diyaliz hastalarına göre daha iyi olarak bulunmuştur.

Hemodiyaliz ve periton diyalizi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır.

	TTO	SG	EQ-5D-index	EQ-VAS
values		SG	EQ-5D-index	EQ-VAS
vs. PD	0.087	N/A	0.631	0.230
vs. RTx	0.051	N/A	0.001	N/A
vs. RTx	0.567	N/A	0.010	N/A

Volume 10 • Number 5 • 2007
VALUE IN HEALTH

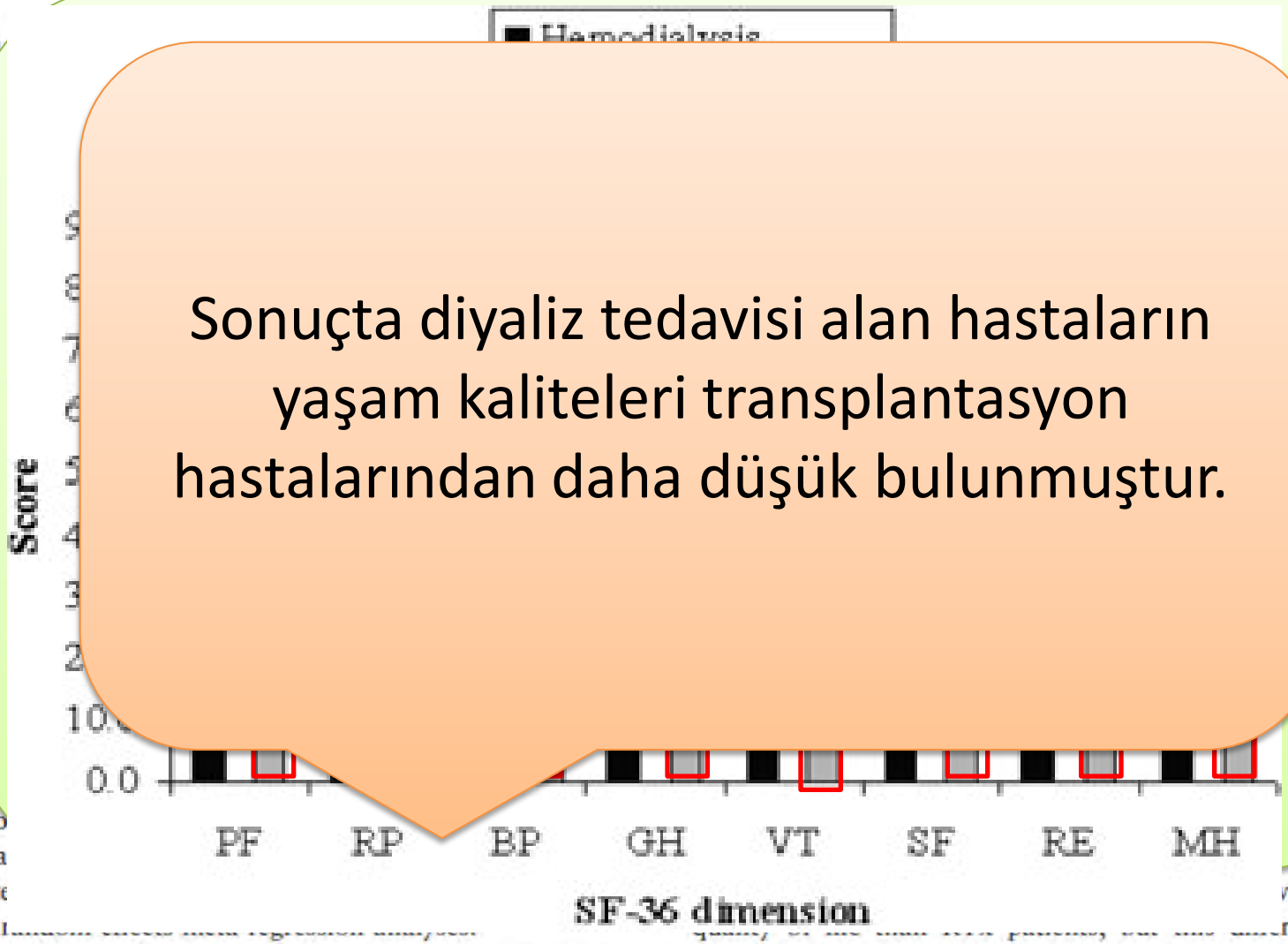

Sonuçta diyaliz tedavisi alan hastaların yaşam kaliteleri transplantasyon hastalarından daha düşük bulunmuştur.

Results: We found 52 articles that met the inclusion criteria, partly be explained by differences in age and prevalence of

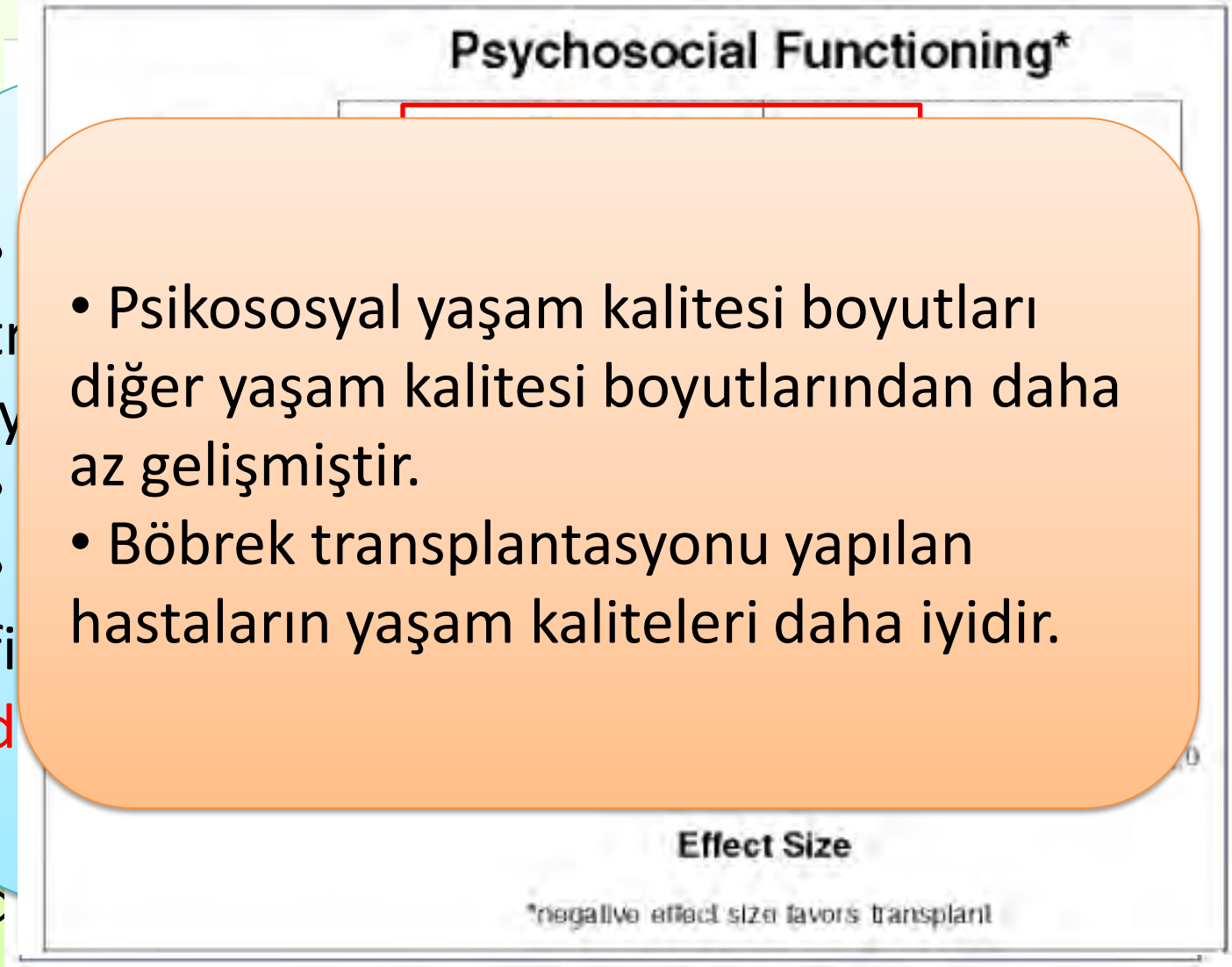

- Psikososyal yaşam kalitesi boyutları diğer yaşam kalitesi boyutlarından daha az gelişmiştir.
- Böbrek transplantasyonu yapılan hastaların yaşam kaliteleri daha iyidir.

Table 4. Longitudinal data for kidney transplant utility-based quality of life.

Study			24 mo
Balaska e			
Laupacis			
Oberbaue			
Oberbaue			
Painter e			
Painter e			
Perez San			
Pinson et			
Ravagnan			
Rodriguez et			
Russell et al. [28]		0.41	0.74

Araştırma sonucunda böbrek hastalıkları tedavilerinden transplantasyonun yaşam kalitesini arttırdığı belirlenmiştir.

*The populations varied over time in most studies; the minimum population reported for any time period was used.
TTO, time tradeoff instrument.
doi:10.1371/journal.pmed.1001307.t004

of life compared to treatment with kidney transplantation. These findings provide evidence-based utility estimates to inform economic evaluations of kidney therapies, useful for policy makers and in individual treatment discussions with CKD patients.

SONUÇ

• Yapılan çalışmalarda da görüldüğü gibi transplantasyon diğer tedavilere göre hastaların yaşam kalitesini arttırmıştır.

•Hastaların yaşam kaliteleri genel olarak düşük-orta düzey olarak saptanmıştır.

SONUÇ

- Literatürde kanıt düzeyi yüksek meta analiz çalışmaları azdır.
- Kanıt düzeyi yüksek çalışmalara ihtiyaç vardır.
- Yapılan çalışmalar transplantasyonun yaşam kalitesini arttırdığı belirlenmiştir.

TEŞEKKÜR EDERİM